

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2018 r.

BADK.DPK.133.26.2018

P9-11/18 MK

Nr: 28136/21	Data wpływu petycji 15 marca 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 kwietnia 2018 r.

UCHWAŁA OKOLICZNOŚCIOWA

TEMAT

ROK 2019 ROKIEM UNII LUBELSKIEJ

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa

Rodowe Stowarzyszenie Rodziewiczów.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę uchwałodawczą w sprawie uznania roku 2019 Rokiem Unii Lubelskiej, w celu uczczenia 450. rocznicy zawarcia Unii polsko-litewskiej w Lublinie.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

W opinii autorów petycji, podjęcie przez Senat uchwały okolicznościowej będzie wsparciem dla prawidłowo prowadzonej polskiej polityki historycznej, przypomnieniem społeczeństwu polskiemu o zasadach polsko-litewskiej koegzystencji w ramach Unii Lubelskiej, która przetrwała 409 lat, co jest ewenementem w skali światowej.

W uzasadnieniu wnoszący petycję wskazują na niską świadomość historyczną współczesnego społeczeństwa. Ich zdaniem, prawie 99% Polaków nie wie, że biało-czerwone barwy narodowe uchwalone przez Sejm Królestwa Polskiego w 1831 r. pochodzą od dwóch herbów Polski i Litwy i symbolizują największe dzieło naszych przodków – tradycje Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Autorzy petycji podkreślają, że „choć tego państwa już dawno nie ma, to tradycja żyje przede wszystkim w rodach takich jak Rodziewiczów pochodzących z terenów Wielkiego Księstwa Litewskiego, który jak wiele setek tysięcy innych rodów mających tam swoje siedziby, za swą przynależność do narodu polskiego na przestrzeni wieków złożył olbrzymią daninę krwi.”

Zdaniem wnoszących petycję, podjęcie uchwały okolicznościowej będzie zachętą dla młodzieży szkolnej, Związku Harcerstwa Polskiego, Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej i organizacji pozarządowych do przygotowania się do zbliżającej się uroczystości 450. rocznicy podpisania aktu.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2015 r. w sprawie ustanowienia dnia 1 lipca Dniem Sejmu Polskiego (M. P., poz. 551) stanowi wyraz uznania Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej dla historycznych dokonań parlamentaryzmu doby złotego wieku i ustanawia dzień 1 lipca Dniem Sejmu Polskiego.

1 lipca 1569 r. na Sejmie w Lublinie zawarto unię realną pomiędzy Królestwem Polskim i Wielkim Księstwem Litewskim. Nadawała ona relacjom polsko-litewskim nowy, doskonalszy kształt i zapoczątkowała okres potęgi i chwały Rzeczypospolitej Obojga

Narodów. Sejm, złożony z Senatu i Izby Poselskiej, wzmocniony przez przedstawicieli Litwy, przez długie lata stanowił centrum decyzyjne rozległego państwa, przy jednoczesnym zapewnieniu godnej reprezentacji obu narodów.

Akt Unii Lubelskiej w 2017 r. wpisano na Światową Listę Programu UNESCO „Pamięć świata”¹, dokument został zgłoszony przez Polskę, Litwę, Ukrainę, Białoruś i Łotwę (od 1997 r. znalazło się tam 350 obiektów, w tym 17 pochodzących z Polski). Wcześniej uhonorowane zostały m.in. autograf dzieła "De revolutionibus"² Mikołaja Kopernika czy archiwum Ringelbluma³.

22 marca 2018 r. w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, w czasie uroczystości dotyczącej tego ważnego dla Polski wydarzenia, wicepremier Piotr Gliński przypomniał, że „Akt Unii Lubelskiej stanowi **wyjątkowe świadectwo ustanowienia wspólnoty dwóch państw, w wyniku którego z Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego powstał nowy, trwały organizm państwowy pod nazwą Rzeczpospolita Obojga Narodów**. Akt przenosił unię personalną na poziom unii realnych, ustanawiał wspólnego króla, parlament, politykę zagraniczną, politykę obronną, wojsko i monetę.”

Naczelnny dyrektor Archiwów Państwowych i przewodniczący Polskiego Komitetu Programu UNESCO „Pamięć Świat” Wojciech Woźniak zwrócił uwagę na fakt, że akt Unii Lubelskiej jest piątym dokumentem z zasobów Archiwum Głównego Akt Dawnych zamieszczonym na tej liście. Uznał, że „patrzac na akt z perspektywy ponad czterech stuleci stwierdzić należy, iż był z pewnością niezwykle istotnym wkładem tej części Europy w rozwój idei federacyjnej”.

Sekretarz generalny Polskiego Komitetu ds. UNESCO Sławomir Ratajski podkreślił, że akt Unii Lubelskiej to „świadectwo wyjątkowej w swoich czasach unii państwowej, zawartej w rezultacie negocjacji i porozumienia dwóch równych stron, przy istotnej roli parlamentu w procesie negocjacji, a następnie funkcjonowania unii”.

¹ Program „Pamięć Świata” (*Memory of the World*) został zainicjowany przez Organizację Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) w 1992 r. Był on odpowiedzią społeczności międzynarodowej na dotkliwie straty, jakim dziedzictwo dokumentacyjne uległo w XX w. m. in. podczas dwóch wojen światowych oraz reakcją na wyzwania i zagrożenia, które przyniósł ze sobą intensywny rozwój technologii informacyjnych.

² De revolutionibus (O obrotach) dzieło Mikołaja Kopernika w sześciu księgach. W pierwszej przedstawił ogólny opis nowej teorii budowy świata, natomiast w pozostałych szczegółowe rozważania matematyczne na temat ruchów Słońca, Księżyca i planet w ujęciu heliocentrycznym.

³ Podziemne Archiwum Getta Warszawskiego (Archiwum Ringelbluma) utworzone jesienią 1940 r. dzięki inicjatywie dr Emanuela Ringelbluma, jedno z najważniejszych świadectw o zagładzie polskich Żydów.

INFORMACJE DODATKOWE:

Unia Lubelska to porozumienie między stanami Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego, zawarte 1 lipca 1569 r. na Sejmie Walnym w Lublinie. Inaczej określana była także unią realną, różniła się od poprzednich unii personalnych tj. wiążących oba państwa jedynie osobą władcy.

Powstała w wyniku Unii Lubelskiej Rzeczpospolita Obojga Narodów, przez długie lata opierała się skutecznie ekspansji wschodnich imperiów, a federacyjne państwo zaliczano do największych potęg ówczesnej Europy. Samo podpisanie aktu, w trakcie obrad Sejmu, podkreśliło szczególną rolę parlamentu w wynegocjowaniu warunków i jego zawarciu.

Godło Rzeczypospolitej od 1569 r. (źródło: Wikipedia)

Zawarcie Unii Lubelskiej spowodowało, że:

1. oba państwa miały jednego władcę wybieranego wspólnie przez oba narody w wolnej elekcji, koronowanego na króla Polski i wielkiego księcia Litwy w Krakowie;
2. powołano wspólny Sejm Walny, obradujący w Warszawie, którego izba poselska składała się z 77 posłów koronnych i 50 litewskich, w skład Senatu weszło 113 senatorów koronnych i 27 litewskich;
3. oba człony Rzeczypospolitej zobowiązały się prowadzić wspólną politykę obronną i zagraniczną;
4. zachowano odrębne urzędy centralne, tytuły i dostojęstwa z zakresem kompetencji identycznym w obu krajach;
5. wprowadzono jednakową monetę, bitą osobno w każdym państwie;
6. zachowano odrębne wojsko polskie i litewskie;

7. zachowano odrębne języki urzędowe (na Litwie język ruski);
8. na Litwie nie prowadzono egzekucji królewszczyzn⁴ i nie podważano nadań królewskich;
9. zachowano w mocy wszystkie dotychczasowe prawa i przywileje obowiązujące w obu państwach, jak również odrębne sądownictwo i prawo sądowe;
10. zniesiono zakaz nabywania przez Polaków dóbr na Litwie.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

⁴ domena królewska, dobra królewskie – ziemie będące własnością monarchy istniały we wszystkich monarchiach europejskich